

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
17.02.2025

Zeynep ODUNCU KUTEVİ
Batman Milletvekili

Batman iline bağlı Beşiri ilçesinin Kuşçukuru (Kelhok) köyü, 1992 yılında zorunlu göç nedeniyle terk etmek zorunda kalan Êzidî yurttaşların, uğradıkları ayrımcılığın yanı sıra emanet olarak bıraktıkları topraklarını geri alamamaktadır. O yıllarda can güvenliklerinden endişe eden ve çareyi göç etmekte bulan Êzidîler, köylerindeki arazi ve mülklerini yöredeki ailelere emanet ederek göç etmişlerdir. Kendilerine, istedikleri zaman geri dönebilecekleri güvencesi verilmiştir. Ancak, yıllar sonra köylerine dönmek isteyen Êzidîler, emanet ettikleri topraklarının geri verilmemesi gerçeğiyle karşılaşmıştır. Topraklarına el koyan aileler, köyü geri vermeyi reddetmekle kalmamış; köyü ziyaret etmeye çalışan insanları da tehdit etmiş, baskı ve korku iklimi yaratmıştır.

Bu durum, sadece bir mülkiyet ihtilafı değildir. Bu mesele, göç etmek zorunda kalan Êzidîlerin maruz kaldıkları tarihsel adaletsizliklerin ve ayrımcılığın da bir devamıdır. Zira köylerine dönme istekleri, sadece mülklerini geri alma talebi değil, aynı zamanda kimliklerini, kültürlerini ve aidiyet duygularını yeniden kazanma arzusudur. Dolayısıyla, bu mücadele, adalet arayışının yanı sıra, toplumsal barış ve birlikte yaşam idealinin yeniden inşası anlamına da gelmektedir.

Uzun süredir devam eden hukuk mücadelesi sonucunda mahkeme, arazilerin gerçek sahipleri olan Êzidî yurttaşlara iade edilmesine karar vermiştir. Ne var ki, verilen mahkeme kararları henüz uygulanmamıştır. Hukukun üstünlüğü ilkesine rağmen kararın yerine getirilmemesi, mağdur Êzidî yurttaşlarda güvensizlik yaratmakta ve yargıya olan inancı da sarsmaktadır.

Bu süreçte yetkililere düşen sorumluluk açıktır. Mahkeme kararlarının uygulanmasını sağlamak, sadece yasal bir zorunluluk değil, aynı zamanda devletin vatandaşları arasında ayırım yapmaksızın adaleti tesis etme görevinin gereğidir. Êzidî yurttaşların korku, tehdit ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde yurtlarına dönmeleri sağlanmalı; yıllardır sürüncemede bırakılan bu adaletsizlik son bulmalıdır. Bu adım, yalnızca mağduriyetlerin giderilmesi değil, aynı zamanda bölgedeki farklı kimliklerin barış ve güven içinde bir arada yaşamasına katkı sunacaktır.

İlgili kurumların derhal harekete geçerek mahkeme kararlarını uygulatmaları ve Êzidî yurttaşların mülklerine kavuşmalarını sağlamaları, toplumsal barışa hizmet eden bir adaletin tesisi anlamına gelecektir. Nitekim Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da 2025 yılı merkezi bütçe görüşmeleri sırasında yaptığı konuşmada, arazi sorunlarının çözümü için harekete geçtiklerini açıklamış, sorunun hukuki yollar ve uzlaşma çabalarıyla çözüme kavuşturulacağını dile getirmiştir.

Bu bağlamda,

- 1- Batman ili Beşiri ilçesi Kuşçukuru (Kelhok) köyüne dönmek isteyen Êzidî yurttaşların mahkeme kararıyla tescillenmiş mülkiyet haklarının fiilen iade edilmesi için hangi somut adımlar atılmıştır?
- 2- Topraklarına dönmek isteyen Êzidî yurttaşların tehdit edilmesine ve baskı altına alınmasına ilişkin iddialar doğrultusunda, can güvenliklerinin sağlanması için ne gibi tedbirler alınmıştır? Sorumlular hakkında herhangi bir adli veya idari soruşturma başlatılmış mıdır?
- 3- Emanet edilen toprakları işleten kişilerin haksız kazanç elde ettikleri iddiaları dikkate alındığında, bu süreçte ekonomik yarar sağladıkları tespit edilmiş midir? Haksız kazançların iadesine yönelik herhangi bir girişim olmuş mudur?
- 4- Göç etmek zorunda kalan ve yıllardır mağduriyet yaşayan Êzidî yurttaşlara yönelik maddi ve manevi tazminat sağlanması için bir çalışma başlatılmış mıdır? Bu yurttaşların uğradıkları zararların telafisi konusunda devlet tarafından herhangi bir destek programı uygulanmakta mıdır?
- 5- Batman ve çevresinde benzer şekilde zorunlu göçe maruz kalmış, mülkiyet hakkı ihlal edilen diğer yurttaşların durumuna ilişkin kapsamlı bir envanter çalışması yapılmış mıdır? Bu tür mülkiyet ihlallerinin çözüme kavuşturulması için yargı kararlarının uygulanmasını hızlandırmaya yönelik özel bir mekanizma oluşturulması düşünülmekte midir?
- 6- Êzidî yurttaşların köylerine güvenli ve sürdürülebilir bir dönüş yapabilmeleri için, yerleşim yerlerinin altyapısının onarılması, tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi ve

ekonomik kalkınma projelerinin hayata geçirilmesi adına bakanlıklar ve ilgili kurumlarca somut projeler başlatılmış mıdır?

- 7- Êzidî yurttaşların kimlik belgelerinde din hanesinde “Êzidî” ibaresinin yer almasına izin verilmesi ve Êzidî kimliğinin resmen tanınması yönündeki taleplerine ilişkin somut çalışmalar yürütülmekte midir? Bu konuda herhangi bir yasal düzenleme hazırlığı var mıdır?
- 8- Zorunlu göç, mülkiyet hakkı ihlalleri ve toplumsal ayrımcılığa maruz kalan Êzidî yurttaşların kültürel kimliklerini koruyabilmeleri ve topluma eşit bireyler olarak katılabilmeleri için hükümet ve ilgili kurumlar tarafından hayata geçirilmiş özel bir destek programı bulunmakta mıdır?
- 9- Türkiye’de yaşayan Êzidî yurttaşların karşılaştıkları ayrımcılık, güvenlik tehdidi ve hak ihlallerine dair son 10 yılda İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığına ulaşan şikayet sayısı kaçtır? Bu şikayetlerle ilgili yürütülen soruşturmaların kaç sonuçlandırılmıştır?
- 10- Êzidî yurttaşların yerleşim yerlerine dönüş süreçlerinde karşılaştıkları zorlukların giderilmesi amacıyla, yerel yönetimlerle iş birliği içinde kalıcı çözüm üretilmesine yönelik bir politika geliştirilmiş midir? Bu bağlamda Batman Valiliği ve Beşiri Kaymakamlığı nezdinde herhangi bir koordinasyon çalışması yapılmakta mıdır?
- 11- Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler çerçevesinde, azınlık hakları ve yerinden edilmiş toplulukların güvenli dönüş hakkı bağlamında Êzidî yurttaşların durumuna dair herhangi bir izleme ve raporlama çalışması yapılmış mıdır? Bu konuda Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler veya ilgili uluslararası kurumlara bir bilgilendirme sağlanmış mıdır?
- 12- Êzidîlerin kültürel mirasını oluşturan tapınaklar ve kutsal mekanların yapımı, korunması için hangi somut adımlar atılmaktadır ve bu alanların güvence altına alınması konusunda hükümetinizin yürüttüğü çalışmalar nelerdir?
- 13- Êzidî ailelerin geçmişte yaşadıkları ve mülkiyet haklarına dair resmi kayıtların bulunmadığı köylerde, geri dönüş süreçlerini hızlandırmak ve hak kayıplarını önlemek amacıyla, mülkiyet devri işlemlerinin kolaylaştırılması yönünde bir çalışma yapılması planlanmakta mıdır?